

Muaz bin Cebel (r.a.)

Ensârın ileri gelenlerinden bir sahâbi. Onsekiz yaşında müslüman olmuştur. Peygamber Efendimiz'le birlikte bütün savaşlara katılmıştır. Rasûlullah (s.a.s) onu Muhâcirînden Abdullah b. Mes'ud ile kardeş yapmıştı. Muhammed b. Sa'd: "Muaz, uzun boylu, beyaz tenli, güzel dişli, iri gözlü, çatık kaşlı ve kıvrıkcık saçlıydı" diye tanımlamıştır.

Hiz. Peygamber kendisini çok seviyor ve zaman zaman: "Ey Muaz seni seviyorum" demek suretiyle bu sevgisini açığa vururdu. Ashab arasında da, yüz güzelliğinin yanında, yumuşak huyluluğu, hayâsı, cömertliği ile tanınıyordu. Onu Hiz. Ömer de çok seviyordu. Muaz hakkında şöyle dediği rivayet edilir: "Analar bir daha Muâz gibisini doğuramaz. Eğer Muâz olmasaydı Ömer helak olurdu. Şayet Muaz benim hilafetim zamanında yaşamış olsaydı onu kendimden sonra halife tayin ederdim ve Rabbim bana onu niçin halife tayin ettiğimi sorduğunda da: "Ya Rabbi, senin Rasûlün'ü, Âlimler kıyamet gününde bir araya geldiklerinde Muâz, bir ok atımı (veya bir taş atımı) onların önünde olacak" derken işittim, diye cevap verirdim" demiştir.

Muâz b. Cebel Kur'ân'ı ezbere bilmiş olması ve onu güzel okumasıdır. Bunun için Sevgili Peygamberimiz: "Kur'an'ı dört kişiden öğrenin: Abdullah b. Mes'ûd, Ubey b. Kâ'b, Muâz b. Cebel ve Ebu Hûzeyfe'nin âzadlısı Sâlim" buyurmuştur. Aynı zamanda Hiz. Peygamber zamanında Kur'ân'ın toplanmasında emeği geçenlerdendir. Muâz (r.a), yaşayışında zühd ve takvaya da büyük önem verirdi. Geceleri teheccüd namazı kılar ve namaz sonunda: "Allahım! Şu anda gözler uykuda ve gökte yıldızlar parlamış durumda. Sen ise, diri, her an yaratıklarını gözetip duransın... Rabbim bana dünya ve âhirette hidâyet nasib et! Şüphesiz Sen va'dinden dönmezsin" diye duâ ederdi.

İbn Mes'ûd, Muâz (r.a) hakkında:"Şüphesiz Allah'a boyun eğen ve O'na yönelen bir kimse idi; Allah'a şirk koşanlardan olmadı" demiştir. Bunun üzerine ona, bu sizin söyledikleriniz Kur'an-ı Kerim'de Hiz. İbrahim hakkında söylenmiştir (enNahl, 16/120) denildiğinde: "Muaz da böyleydi; hayrî biliyor, ona uyuyor, Allah'a ve Rasûlü'ne itaat ediyordu" cevabını vermiş ve onu İbrahim (a.s)'e benzetmiştir.

Hiz. Muâz, aynı zamanda sahabenin fakihlerinden olup dinde vukuf (ince anlayış) sahibiydi. Daha Rasûlullah'ın sağlığında fetva vermeye başlamıştı. Hiz. Peygamber onun hakkında: "Ümmetim içerisinde helâl ve haramı en iyi bilen Muâz b. Cebel'dir" demiştir. Peygamber Efendimiz onu, İslâmı anlatıp öğretmek ve Kur'an-ı Kerim'i ezberletmek üzere, Hicretin dokuzuncu yılında Yemen'e göndermişti.

Yolculuk öncesi Hiz. Peygamber'le aralarında geçen konuşmayı Muâz (r.a) şöyle anlatır: "Allah Rasûlü beni Yemen'e gönderirken şöyle dedi: "Sana bir mesele sorulduğunda ne ile hükmedeceksin?" Ben: "Allah'ın kitabındakilerle" diye cevap verdim. "Eğer Allah'ın kitabında bulamazsan ne ile hükmedeceksin?" dedi. "Allah Rasûlü'nün hükmettiği ile, dedim. Eğer onda da bulamazsan?" dediğinde: "Kendi reyimle içtihad ederim, diye cevap verdim. "Bunun üzerine Allah Rasûlü: "Nebisini, râzî olduğu şeyde başarılı kılan Allah'a hamdolsun" dedi. Ve Yemenlilere, size ashâbımdan ilmi ve dini en iyi bilen hayırlı bir kimseyi gönderiyorum diye bir de mektup yazdı.

Ona şu tavsiyelerde bulundu: "Ey Muâz! Ehl-i kitap olan bir topluma gidiyorsun. Cennet'in anahtarı nedir? diye sorarlarsa: "Lâ ilâhe illallah'tır" de. Yâ Muâz, dâima alçak gönüllü ol, hilimle (yumuşaklıkla, akla uygun olarak) hükmet. Cenab-ı Hak, sende samimiyet görürse yardımını ihsan eder, muvaffakiyet verir. Eğer içtihadından âciz kalırsan meseleyi tahkik edinceye kadar hüküm verebilmek için bekle, yahut meseleyi bana bildir. Nefsinin arzularına uymaktan çekin. Nefsin arzuları insanı Cehennem'e götürür. Halka merhamet ve şefkatle muamele et. "Yâ Muâz! Onları Allah'tan başka Allah olmadığına

ve benim Allah'ın Rasulü olduğuma şهادete çağır. Eğer bunu kabul ederlerse, Allah'ın kendilerine bir günde beş vakit namazı farz kıldığını bildir.

Bunu da kabul ederlerse, zenginlerden alınıp fakirlere verilmek üzere, kendilerine zekâtın farz kıldığını bildir" Ve şu mübarek sözleriyle vedâlaştı: Ey Muâz! Belki bu son görüşmemiz olabilir. Allah seni dinde başarılı kılsın ve sana hidâyet nasib etsin; önünden, arkandan, sağından, solundan, yukarıdan veya aşağı tarafından gelebilecek her türlü belâ ve musibetlerden korusun. Senden, insanların ve cinlerin kötülüklerini uzaklaştırsın. Ey Muâz, belki mescidimi ve kabrimi ziyaret edersin" Bunun üzerine Muâz (r.a), üzüntüsünden ağlayarak ayrıldı. Netice Allah Rasûlü'nün tahmin ettiği gibi oldu. Muâz, Hz. Ebu Bekr'in halifeliği döneminde Yemen'den döndü. Kalan ömrünü Şam'da geçirdi ve Ürdün'de Tâûn hastalığından, henüz genç sayılabilecek bir yaşta otuz sekiz yaşında vefat etti.